

POVEIKIO PRIEMONIŲ TAIKYMO NETINKAMAI BESIELGIANTIEMS MOKINIAMS TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

Tikslas - padėti mokyklos darbuotojams veiksmingai reaguoti į *kraštutinius* mokinių netinkamo elgesio atvejus bei iškilusią grėsmę, siekiant užtikrinti mokinių, mokyklos bendruomenės narių ir (ar) kitų asmenų fizinių ir psichologinių saugumą.

Tvarka nustato galimas taikyti poveikio priemones netinkamai besielgiantiems mokiniams, taip pat pagrindines šių priemonių taikymo mokykloje sąlygas.

Tvarkoje vartojamos sąvokos:

Draudžiami daiktai – bet kokie daiktai (reikmenys), gaminiai ar medžiagos, kurių apyvarta uždrausta arba ribojama Lietuvos Respublikos įstatymais ar kitais teisės aktais saugumo, sveikatos apsaugos ir kitais visuomenės poreikiais, taip pat kiti mokykloje draudžiami turėti daiktai (reikmenys), gaminiai ar medžiagos, kurių sąrašas nurodomas mokyklos vidaus darbo tvarkoje ar kituose mokyklos veiklą reglamentuojančiuose dokumentuose.

Netinkamas mokinio elgesys – mokinio elgesys, keliantis realų pavojų jo paties, kitų mokinių, mokyklos darbuotojų ar aplinkinių gyvybei, sveikatai, psichologiniam ar fiziniam saugumui arba turtui, taip pat pasikartojantis, tyčinis, agresyvus, įžūlus, griaunantis ugdymo(-si) procesą, pažeidžiantis aplinkinių garbę ir orumą bei psichologinį ir fizinį saugumą mokinio elgesys.

Poveikio priemonė – mokyklos darbuotojo veiksmai, kuriais siekiama nutraukti ar sustabdyti netinkamą mokinio elgesį bei atkurti psichologiškai ir fiziškai saugią ir savitarpio pagarba grįstą ugdymosi aplinką.

Pagrįsti fiziniai veiksmai – su fiziniu kontaktu susiję mokyklos darbuotojo veiksmai mokinio atžvilgiu, kurių gali būti imamasi siekiant nutraukti mokinio elgesį, keliantį realų pavojų jo paties ir (ar) kitų asmenų gyvybei, sveikatai, psichologiniam ar fiziniam saugumui arba turtui, arba užkirsti jam kelią.

Ugdymosi vietos pakeitimas – laikinas mokinio atskyrimas nuo kitų mokinių, tęsiant mokinio ugdymąsi kitoje mokyklos patalpoje arba teikiant mokiniui reikiamą švietimo pagalbą.

II. POVEIKIO PRIEMONĖS IR BENDROSIOS JŲ TAIKYMO SĄLYGOS

7. Mokyklos darbuotojas, esant būtinybei ir siekdamas užtikrinti mokinio, mokyklos bendruomenės narių ir (ar) aplinkinių saugumą, gali taikyti šias poveikio priemones ar imtis šių veiksmų:

7.1. pakeisti mokinio ugdymosi vietą;

7.2. iškviešti mokyklos vadovą ar direktoriaus įsakymu įgaliotą atstovą;

7.3. organizuoti mokinio daiktų patikrinimą;

7.4. panaudoti pagrįstus fizinius veiksmus.

8. Taikant numatytas poveikio priemones, privalo būti atsižvelgiama į mokinio specialiuosius ugdymo poreikius, jo sveikatos būklę, psichologinę savijautą ir kitas, poveikio priemonės parinkimui ir taikymui svarbias, aplinkybes.

9. Numatytos poveikio priemonės gali būti taikomos mokiniui tik tada, kai pedagogas yra išnaudojęs visas kitas galimas poveikio priemones ir pagalbos teikimo galimybes (pavyzdžiui, kreiptasi į klasės vadovą, praveisti individualūs pokalbiai su mokiniu ir jo tėvais (globėju, rūpintoju), išnaudotos švietimo pagalbos galimybės ir pan.) ir jos nedavė laukiamų rezultatų, išskyrus neatidėliotinus atvejus, kai vaiko elgesys daro žalą ar kelia realų pavojų jo paties ar aplinkinių gyvybei, sveikatai, saugumui ar turtui. Kitais atvejais į mokinio padarytus mokyklos vidaus tvarkos taisyklių, mokinio elgesio normų ir (ar) mokymo sutarties nuostatų pažeidimus reaguojama kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

10. Apie mokiniui pritaikytą poveikio priemonę turi būti nedelsiant informuojamas mokyklos vadovas ar socialinis pedagogas, mokinio tėvai (globėjas, rūpintojas), taip pat, esant būtinybei, savivaldybės vaiko teisių apsaugos skyrius ir (ar) teritorinė policijos įstaiga.

12. Mokiniui pritaikyta poveikio priemonė ir mokyklos darbuotojo(-ų) veiksmai mokinio atžvilgiu privalo būti fiksuojami raštu Mokyklos vadovo nustatyta tvarka (paaiškinamojo pobūdžio).

13. Mokyklos darbuotojas, įtaręs, kad mokinys mokykloje ar jos teritorijoje vartoja narkotines, psichotropines, kitas psichiką veikiančias medžiagas ar yra apsvaigęs nuo šių medžiagų, privalo vadovautis Vaikų, vartojančių narkotines, psichotropines, kitas psichiką veikiančias medžiagas nustatymo organizavimo aprašu, patvirtintu Pasvalio specialiosios mokyklos direktoriaus 2014 m. sausio 31 d. įsakymu Nr. V-17 ir laikytis jame nurodytų veiksmų sekos.

III. UGDYMO(SI) VIETOS PAKEITIMAS

14. Ugdymo(si) vietos pakeitimas gali būti taikomas mokytojo sprendimu, kai mokinio elgesys akivaizdžiai griauna (žlugdo) mokinių ugdymo(si) procesą ugdymo metu.

15. Pakeitus ugdymo(si) vietą, mokinys atlieka mokytojo paskirtas užduotis (atsižvelgiant į esamą mokinio būklę) prižiūrimas socialinio pedagogo.

16. Mokinio ugdymo(si) vieta gali būti pakeičiama ne ilgesnei kaip šį sprendimą priėmusio mokytojo pamokos trukmei. Esant būtinybei, šios priemonės taikymo trukmė gali būti pratęsiama mokyklos vadovo sprendimu, tačiau ne ilgiau kaip iki pamokų pabaigos.

IV. MOKYKLOS VADOVO AR JO ĮGALIOTO ASMENS IŠKVIETIMAS

17. Kad padėtų nutraukti netinkamą mokinio ar mokinių grupės elgesį, mokyklos mokytojas gali išsikviesti mokyklos direktorių, pamokų metu pavaduotoją ugdymui atsakingą už pamokas, po pamokų pavaduotoją ugdymui atsakingą už popamokinę veiklą ar socialinį pedagogą.

18. Pamokų metu mokyklos direktorius, pavaduotoja ugdymui atsakinga už pamokas, po pamokų pavaduotoja ugdymui atsakinga už popamokinę veiklą ar socialinis pedagogas (darbo metu) tarpininkauja sprendžiant pedagogo ir mokinio ar mokinių grupės konfliktą, taip pat padeda mokytojui, šeimynos auklėtojui, klasės vadovui numatyti tolesnes mokinio (ių) ugdymo (si) proceso organizavimo galimybes bei pagal kompetenciją inicijuoti ir (ar) spręsti švietimo pagalbos arba drausminių auklėjamojo poveikio priemonių taikymą mokiniui (-iams).

V. MOKINIO DAIKTŲ PATIKRINIMAS

19. Jeigu mokyklos darbuotojui kyla pagrįstų įtarimų, jog mokinys gali turėti draudžiamų daiktų, mokyklos darbuotojas nedelsdamas apie tai informuoja mokyklos vadovą arba jo įgaliotą asmenį.

20. Mokyklos darbuotojas (ai) ir (ar) mokyklos vadovas arba jo įgaliotas asmuo turi teisę prašyti mokinio parodyti jo asmeninius daiktus. Mokinio daiktai negali būti tikrinami negavus jo sutikimo ir (ar) jam nedalyvaujant.

21. Jeigu mokinys sutinka parodyti savo asmeninius daiktus, parodymo metu turi dalyvauti mažiausiai du mokyklos darbuotojai, vienas iš jų – mokyklos vadovas arba jo įgaliotas asmuo. Paašškėjus, kad mokinys turi draudžiamų daiktų, apie tai nedelsiant informuojami mokinio tėvai (globėjas, rūpintojas) ir, esant būtinybei, teritorinė policijos įstaiga.

22. Jei mokinys nesutinka parodyti daiktų, apie įtarimus dėl draudžiamų daiktų turėjimo nedelsiant informuojami ir kviečiami atvykti į mokyklą mokinio tėvai (globėjas, rūpintojas). Jiems nesutikus atvykti ir (ar) neatvykus nustatytu laiku, taip pat, esant būtinybei, apie įtarimus dėl draudžiamų daiktų turėjimo nedelsiant informuojama teritorinė policijos įstaiga.

23. Kol atvyks dėl mokinio daiktų patikrinimo iškviešti asmenys, mokinys turi būti prižiūrimas socialinio pedagogo jo darbo metu ar atsakingo direktoriaus pavaduotojo ugdymui.

VI. PAGRĮSTI FIZINIAI VEIKSMAI

24. Mokyklos darbuotojas(ai) pagrįstus fizinius veiksmus mokinio atžvilgiu gali taikyti tik tais atvejais, kai siekiama:

24.1. apsaugoti mokinį nuo savęs ar kitų asmenų (su) žalojimo mokinio įsiaudrinimo metu;

24.2. užkirsti kelią ir (ar) nutraukti smurtinį mokinio elgesį prieš kitus mokinius, mokyklos darbuotojus ar kitus aplinkinius asmenis;

24.3. neleisti mokiniui palikti patalpos, jeigu jo pasišalinimas kelia grėsmę jo paties ar kitų asmenų saugumui; mokiniui palikus patalpas pranešti mokyklos vadovui.

24.4. nutraukti mokinių tarpusavio muštynes, jei mokinys (iai) nereaguoja į žodinius mokyklos darbuotojo paliepimus, esant būtinybei kviešti į pagalbą mokyklos direktorių, pamoku metu pavaduotoja ugdymui atsakingą už pamokas, po pamokų pavaduotoją ugdymui atsakingą už popamokinę veiklą ar socialinį pedagogą jo darbo metu.

24.5. nutraukti mokinio veiksmus, kuriais niokojamas turtas, ir (ar) apsaugoti turtą nuo galimo sunaikinimo ar sugadinimo arba sustabdyti netvarką, kviešti į pagalbą mokyklos direktorių, pamoku metu pavaduotoja ugdymui atsakingą už pamokas, po pamokų pavaduotoją ugdymui atsakingą už popamokinę veiklą ar socialinį pedagogą.

24.6. atskirti mokinį, griaunantį bendrą klasės tvarką ar mokyklos renginį, kai jis nepaiso pakartotinių reikalavimų ir raginimų laikytis elgesio taisyklių, išvedant jį iš patalpos (pavyzdžiui, klasės, salės, valgyklos ar pan.). Pamokos metu iš klasės pašalintas mokinys atlieka mokytojo paskirtas užduotis kitoje mokyklos patalpoje (II aukšto posėdžių salėje), prižiūrimas socialinio pedagogo, arba jam teikiama reikiama švietimo pagalba. Mokyklos renginio metu pašalintas mokinys turi būti prižiūrimas, pamoku metu pavaduotojos ugdymui atsakingos už pamokas, po pamokų pavaduotojos ugdymui atsakingos už popamokinę veiklą ar socialinio pedagogo, psichologo, psichologo asistento, mokyklos budėtojo jų darbo metu, kol teigiamai pasikeičia mokinio elgesys (pavyzdžiui, mokinys nusiramina, pasižada tinkamai elgtis ir pan.) arba kol mokinį pasiima tėvai (globėjas, rūpintojas), išskyrus atvejus, kai dėl objektyvių priežasčių jie pasiimti mokinio negali arba organizuoti mokinio perdavimą tėvams (globėjui, rūpintojui) nėra tikslinga.

25. Pagrįsti fiziniai veiksmai gali varijuoti nuo stovėjimo tarp mokinių gresiant potencialiam atviram jų konfliktui, stovėjimo prieš mokinį, siekiant užkirsti kelią pavojingam mokinio elgesiui (pavyzdžiui, siekiant atitverti kelią prie lango, jei mokinys grasina iššokti, ar pan.), vedimo paėmus

už rankos, iki mokinio sulaikymo, fiziškai apribojant mokinio veiksmus. Mokinio sulaikymas gali būti naudojamas tik ekstremaliose situacijose (pavyzdžiui, kai siekiama nutraukti mokinių muštynes, jeigu nėra kitų galimybių jų išskirti nepanaudojant fizinės intervencijos; kai siekiama nutraukti mokinio save žalojančią elgesį, jį apglėbiant ir laikant tol, kol mokinys nurims, ir pan.).

26. Fizinis kontaktas su mokiniu yra laikomas tinkamu tokiose situacijose:

26.1. mokinį (ius) laikant už rankos (ų), sudarant ratą, žaidžiant žaidimus;

26.2. mokinį vedant už rankos;

26.3. guodžiant mokinį;

26.4. pasveikinant mokinį;

26.5. padedant neįgaliam mokiniui;

26.5. mokant mokinį groti instrumentu, šokti;

26.6. rodant mokiniui, kaip atlikti fizinius pratimus;

26.7. teikiant pirmąją pagalbą.

27. Fiziniai veiksmai laikomi nepagrįstais, draudžiamais ir traktuojami kaip smurtas mokinio atžvilgiu tokiais atvejais, kai jie:

27.1. naudojami kaip bausmė;

27.2. naudojami norint pademonstruoti savo viršenybę;

27.3. naudojami siekiant sukelti vaikui skausmą;

27.4. naudojama didesnė nei yra būtina fizinė jėga.

28. Pagrįstų fizinių veiksmų panaudojimas neturi kelti grėsmės vaikų gyvybei ir sveikatai.

29. Mokyklos darbuotojas(ai), taikydami pagrįstus fizinius veiksmus, visada privalo vadovautis minimalių būtinų fizinių veiksmų panaudojimo trumpiausiam būtinam laikotarpiui principu.

30. Mokyklos darbuotojai turi būti specialiai mokomi taikyti pagrįstus fizinius veiksmus, siekiant užtikrinti minimalų, saugų ir proporcingą šių veiksmų naudojimą.

VII. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

31. Mokykla, norėdama taikyti rekomendacijose numatytas poveikio priemones, nustato poveikio priemonių taikymo sąlygas ir tvarką bei numato jas mokyklos vidaus darbo tvarkoje, mokinio elgesio taisyklėse, mokymo sutartyje ir (ar) kituose mokyklos veiklą reglamentuojančiuose dokumentuose;

32. Klasių vadovai supažindina mokinius ir jų tėvus (globėjus, rūpintojus) su mokyklos dokumentais (jų pakeitimais), kuriuose numatytos poveikio priemonės netinkamai besielgiantiems vaikams, jų taikymo sąlygos ir tvarka;

33. Ugdymosi vietos pakeitimas neturi tapti nuolatiniu vaiko piktnaudžiavimu.

34. Mokyklos direktorius patvirtina tvarką .

35. Mokyklos vadovas skiria:

35.1. įsakymo keliu darbuotojus, prižiūrinčius mokinius 15, 17, 18, 19, 21, 23, 24.6 punktuose numatytais atvejais;

36. Visi skundai dėl poveikio priemonių mokiniui taikymo turi būti nuodugnai ir operatyviai išnagrinėti teisės aktų ir mokyklos veiklą reglamentuojančių dokumentų nustatyta tvarka. Mokyklos vadovas, įvertinęs visas aplinkybes, teisės aktų nustatyta tvarka priima sprendimą dėl mokyklos darbuotojo nušalinimo skundo tyrimo laikotarpiu.

37. Apie nustatytus vaiko teisių pažeidimus mokykla informuoja kompetentingas valstybės ir (ar) savivaldybės institucijas.